

GAZETA LWOWSKA

DZIENNIK DLA DYSTRYKTU GALICYJSKIEGO

Nr. 49

Sobota, 4 października 1941 r.

Rok I

Od 48 godzin są w toku rozstrzygające działania

Mowa kanclerza Adolfa Hitlera

„Churchill chciał wojny — więc ją ma”

BERLIN, 4. 10. — Z okazji Inauguracji Niemieckiej Wojennej Pomocy Zimowej Kanclerz Hitler w ramach uroczystej manifestacji w Pałacu Sportowym wygłosił wobec wielotysięcznych słuchaczy mowę, w której na wstępie przedstawił całą pełnię niebezpieczeństwa bolszewickiego. Wywody Kanclerza stanowiły dosadną ilustrację jedynych w historii wyczynów armii niemieckiej. Ze słów Kanclerza przebijała ogromna wiara w zwycięstwo Niemiec.

Na wstępie Minister Rzeszy Goebbels powiadomił zebranych, wśród których na honorowych miejscach zasiadli ranni żołnierze, o imponujących wynikach ostatniej akcji Wojennej Pomocy Zimowej, wyrażających się w 916,240.000 RM., wobec 681 milionów marek w ubiegłym roku. Skolei min. Goebbels szczegółowo wyjaśnił sposób zużycia tych olbrzymich sum i przeciwstawił chaos społeczny ustroju sowieckiego tym rezultatom narodowo-społecznej akcji socjalistycznej. „Dzięki osiągnięciom społecznym — powiedział dr. Goebbels — naród niemiecki demonstrować wobec całego świata swoje prawa do przyszłości. Anglicy zaś, którzy po swym zwycięstwie w r. 1918 nie złożyli żadnego dowodu prawdziwej wartości, będą zmuszeni do wycofania się z rządu czynników decydujących.

Następnie wśród nieopisanego entuzjazmu mas rozpoczął Kanclerz Hitler swoje przemówienie. — „Przybyć tutaj tym razem — powiedział Kanclerz — było mi bardzo trudno, ponieważ w tych godzinach na naszym froncie wschodnim rozgrywają się poważne operacje na miarę wydarzeń dziejowych.

„Od czterdziestu ośmiu godzin są w toku operacje w gigantycznych rozmiarach. Stanowiąc będą one dalszy czynnik przy pomocy którego nieprzyjaciel na wschodzie zostanie zdruzgotany.

„Od 22 czerwca szaleje walka o świat w znaczeniu. Rozmiary i skutki tych wydarzeń zrozumie dopiero potomność w całej jasności. Zrozumie ona także, że walka ta stanowiła początek nowej epoki.

Skolei Kanclerz Hitler przedstawił swoje wysiłki zmierzające do zapewnienia narodowi niemieckiemu szczęśliwej przyszłości drogą pracy pokojowej i rozbudowy urzędów społecznych nie mających sobie równych w świecie. Ta praca pokojowa odbija jaskrawo

wo — stwierdził mówca — od wrogich poczynań zachodnich plutokracji. „Wszystkie propozycje pokojowe, jakie ze swej strony kiedykolwiek postawiłem temu innemu światu — ciągnął Kanclerz — wszystkie projekty rozbrojenlowe, projekty w sprawie pokojowego ustalenia nowych rozsądniejszych porządków gospodarczych — zostały gremialnie odrzucone. Zaledwie kilku ludzi, ogarniętych zakamieniałą nienawiścią i obłędem decydowało o tym, że każda tego rodzaju próba porozumienia została udaremniowana. Ludzie ci znaleźli poparcie znanego nam wszystkim międzynarodowego wroga ludzkości, jakim jest międzynarodowe żydostwo.

„Jak dotychczas, w obecnej walce ostateczne zwycięstwo odnosi prawda, czyli mówiąc innymi słowami — jakich by nie wysunięto kłamstw ze strony propagandy brytyjskiej oraz światowego i międzynarodowego żydostwa tudzież jego demokratycznych służalców, w niczym nie zmieni to zaistniałych faktów historycznych! A faktem tym jest, że Anglicy nie

znajdują się w Niemczech ani żadne inne państwo nie zdobyło Berlina, ani też nikt nie uczynił kroku naprzód na zachód czy też na wschód. Nie! Faktem historycznym jest natomiast, że Niemcy od dwóch lat pokonywują jednego przeciwnika po drugim.

Niezwłocznie po pierwszej orężnej rozprawie wyciągnąłem znów do nich rękę sam przecież byłem żołnierzem i zdaję sobie sprawę z tego, jak ciężko zdobywa się i zwycięża, jak wiele krwi, nędzy i żałoby, niedostatku i ofiar jest z tym związanych. Wyciągnąłem do nich rękę, ale została ona w sposób opryskliwy odrzucona. Od tej chwili wszyscy jesteście świadkami, że każda propozycja pokojowa wysunięta przeze mnie była dla podlegacza wojennego Churchilla i jego popleczników okazją do wmówienia oszukanym narodom, że są to dowody słabości Niemiec!

Nic więc dziwnego, że zupełnie podobnie jak w roku 1914-ym nadzwiedziłem, kiedy trzeba było podjąć twardą decyzję, ponieważ przez te długie lata, w ciągu których czyniłem wysiłki celem doprowadzenia za każdą cenę do porozumienia, pan Churchill miał stale tylko jedną odpowiedź: „A ja jednak chcę wojny”. — Teraz więc ją ma.

przeciwko Związkowi Radzieckiemu. I w tym wypadku nie mogłem postąpić inaczej, jak tylko dotrzymać danego słowa. Lecz wcale nie żałuję, że obrałem tę drogę, albowiem generał Antonescu okazał się człowiekiem honorowym, który w sposób niezłomny dotrzymał zaciągniętych zobowiązań.

3) „Warunek trzeci dotyczył Bułgarii. Mołotow zażądał prawa utworzenia w Bułgarii garnizonu wojska sowieckiego i rozciągnięcia nad tym państwem kontroli sowieckiej.

Na przykładach Estonii, Łotwy i Litwy mieliśmy w międzyczasie możność przekonać się aż nadto dobrze, co to oznacza. Wolno mi było w tym wypadku zauważyć, że tego rodzaju gwarancja jest zasadniczo uzależniona od życzenia strony, która taką gwarancję miałaby otrzymać. Osobiście jednak nie wiem o tego rodzaju życzeniu i z tego powodu musiałbym wpięć poinformować się u odnośnych państw, a równocześnie rozmówić się z naszymi sprzymierzeńcami.

Kwestia czwarta dotyczyła Dardanell. Sowiety domagały się baz operacyjnych w Dardanelach. Jeśli Mołotow obecnie usiłuje temu zaprzeczyć, to zresztą nie można się temu dziwić. Skoro zatem jutro lub pojutrze opuści on Moskwę, to niezawodnie będzie twierdził, że fakt jego nieobecności w Moskwie, również nie odpowiada prawdzie. Wówczas jednak takie żądanie postawił, a ja byłem zmuszony je odrzucić, zdając sobie w pełni sprawę, że od tej chwili należy mieć się na najwyższej baczności. Od tego momentu dokładnie obserwowałem Rosję Sowiecką.

„W maju sytuacja do tego stopnia się zaciemniła, że nie było najmniejszej wątpliwości co do tego, iż Rosja przy pierwszej nadarzającej się sposobności będzie chciała na nas dokonać napadu. W ostatnich dniach maja incydenty zaczęły się mnożyć w tak wielkiej liczbie, że nie można było nadal opierać się wrażeniu zbliżającego się zbrojnego konfliktu na śmierć i życie.

„Osobiście nie mogłem jednak nic mówić, gdybym bowiem pisnął choćby jedno słowo, to wówczas prawdopodobnie nie miałoby to wpływu na zmianę decyzji pana Stalina, ale utracilibyśmy możliwość w swym ręku jako ostatnią broń. Jasne przecież jest, że tego rodzaju zapowiedź, a co więcej najdelikatniejsza wzmianka mogłaby pociągnąć za sobą ofiary życia i krwi setek tysięcy naszych towarzyszy broni.

Polska poszła na pierwszy ogień

„Wszyscy ci podlegacze wojenni nie tylko starego, ale i nowego świata, zdołali wreszcie doprowadzić do wystawienia Polski na pierwszy ogień. Następnie zdołali oni wzmówić jej, że

1) Niemcy bez względu na wszystko nie są takimi za jakich się podają, oraz

2) Polska jest przecież w posiadaniu gwarancji zapewniających konieczną pomoc bez względu na okoliczności.

Było to jeszcze w czasie kiedy Anglia nie musiała ze swej strony wysłać w świat upokarzających próśb o pomoc, a natomiast jeszcze sama wspaniałomyślnie przyrzekała pomoc każdemu. Od tej chwili sytuacja zmieniła się zasadniczo.

„Dziś w ogóle nie słyszymy o tym, aby Anglia, obiecując pomoc, wpędzała inne państwa w wojnę, natomiast jesteśmy świadkami, jak

Anglia żebrze

u całego świata o pomoc dla siebie. Wskutek sprzyśiężenia demokratów, żydów i wołno sprzed dwu lat Europa została wciągnięta do wojny. Zbrojne starcie stało się nieuniknione. Od tego momentu toczy się więc zacięty bój między prawdą a kłamstwem.

A miało to być dowodem, że jakoby nie byliśmy w stanie dłużej walczyć i będąc bliżsi kapitulacji. Wobec tego zrezygnowa-

łem z podjęcia jeszcze jednej tego rodzaju próby. Po długiej rozprawie doszedłem do przekonania streszczającego się w tym oto zdaniu: Niech teraz miecz rozstrzyga na skalę światową decydując o wszystkim na okres najbliższych stuleci.

„Pragnąc stale ograniczyć rozmiary działań wojennych zdecydowałem się w roku 1939 wysłać mojego ministra do Moskwy. Czyn ten był z mojej strony najbardziej pełnym poświęcenia aktem samozaparcia się. Podjąłem próbę dojścia z tym krajem do porozumienia.

Sami zdajecie sobie sprawę najlepiej, jak uczciwie i szczerze dotrzymałem zaciągniętych zobowiązań”.

W dalszym ciągu swojego przemówienia Kanclerz Hitler dowodził, że w przeciwieństwie do tego druga strona od samego początku nie dotrzymała zobowiązań. Następstwem tego układu była zdrada, która już na wstępie spowodowała zupełną zmianę układu stosunków na ziemiach Europy północno-wschodniej.

Pomimo tych faktów Kanclerz milczał, a dopiero wówczas, kiedy z tygodnia na tydzień rozmiary niebezpieczeństwa grożącego z Rosji Sowieckiej stawały się widoczne i gigantyczne, sam przystąpił do odpowiednich przygotowań.

„Zarządzenia moje — mówił Kanclerz — miały charakter wybitnie obronny. Jedną

możliwość można było przewidzieć w sierpniu i we wrześniu ubiegłego roku, mianowicie zbrojne rozstrzygnięcie z Anglią na zachodzie, które przede wszystkim uwięziłoby lotnictwo niemieckie, a w tych warunkach nie było to możliwe, gdyż za naszymi plecami istniało państwo, które z dnia na dzień dozbierało się, by w odpowiednim momencie rzucić się na Rzeszę. O tym, do jakiego stopnia dokładności przygotowania te zostały zrealizowane, przekonaliśmy się dopiero ostatnio.

„Ale jeszcze wtedy zamierzalem ponownie podjąć wysiłek wyjaśnienia tego zagadnienia i w tym celu zaprosilem Mołotowa do Berlina. Jak wiadomo, związek radziecki postawił mi znane ogółowi cztery warunki, mianowicie:

Czego żądał Mołotow

1) „Rzesza powinna ostatecznie wyrazić swoją zgodę na to, aby związek radziecki czujący się ponownie zagrożony przez Finlandię, mógł przystąpić do likwidacji tego państwa. Na to — rzecz prosta — nie mogłem się zgodzić.

2) „Warunek drugi dotyczył Rumunii. Chodziło o to, że gwarancja udzielona Rumunii, była rzekomo również wymierzona

Europa padłaby ofiarą czerwonych bestyji gdyby nie czyn żołnierza niemieckiego

Początek na stronie 1-szej

„Z tego powodu milczałem nawet wówczas kiedy zdecydowałem się ostatecznie na pierwszy krok. Albowiem kiedy widzę, że nieprzyjaciel zaczyna mierzyć z karabinu, nie będę czekał na moment pociągnięcia za cyngiel, lecz wówczas jestem zdecydowany wystrzelić jako pierwszy. Mogę obecnie otwarcie to powiedzieć, że było to najcięższą w moim życiu decyzją, jaką kiedykolwiek podjąłem. W godzinach rannych, dnia 22 czerwca rozpoczęły się największe w dziejach świata zmagania. Od chwili tej upłynęło już z górą trzy i pół miesiąca, a mogę dziś stwierdzić, że wszystkie działania od pierwszej chwili miały planowy przebieg.

Sowiety są już skończone

„Muszę przy tej okazji stwierdzić fakt, że nie zawiodła nas celowość i trafność planów naszych, ani też dzielność i wprost bezprzykładna w dziejach waleczność niemieckiego żołnierza. Nie zawiodła nas idealnie funkcjonująca organizacja frontu bojowego choć nie zapominamy, że gra idzie o opanowanie gigantycznych terenów, nie zawiodł nas wreszcie kraj ojczysty.

„Nie mieliśmy jednak najmniejszego pojęcia o rozmiarach przygotowań przeciwnika, gotującego się do skoku na Niemcy i Europę, ani o niesłychanie wielkim niebezpieczeństwie, jakie nam groziło, tak, że z ledwością uniknęły zagłady nie tylko Niemcy, lecz cała Europa. Dziś mogę o tym mówić zupełnie otwarcie.

„A mówię o tym dlatego, gdyż w tej chwili wolno mi to powiedzieć, ponieważ nasz przeciwnik został już złamany i nigdy się już nie podniesie.

Obudzony kontynent

„Przeciwko Europie skoncentrowała się na wschodzie olbrzymia potęga, o jakiej niestety większość nie miała najmniejszego pojęcia, a wielu dzisiaj jeszcze nie wie. Byłoby to powtórzenie mongolskiego potopu na miarę Dżingis Chana. Usunięcie tego niebezpieczeństwa zawdzięczamy przede wszystkim dzielności i wytrwałości oraz ofiarności żołnierzy niemieckich, jak również ofiarności tych wszystkich, którzy poszli z nami. Obecnie kontynent europejski, jakby po raz pierwszy przebudził się.

Na północy walczy Finlandia, naród prawdziwych bohaterów. Na rozległych obszarach są Finowie bardzo często sami, zdani wyłącznie na własne siły, własną odwagę, bohaterstwo i zaciętość. Na południu walczy Rumunia. Z największego kryzysu państwowego, w jaki może popaść naród i kraj, Rumunia dźwignęła się z podziwu godną szybkością i to pod kierownictwem nie mniej dzielnego jak i zdolnego do jasnych decyzji męża.

W tych warunkach panujemy obecnie na całym obszarze tego rozciągłego terenu wojennego od Morza Białego do Morza Czarnego.

Na obszarach tych walczą nasi żołnierze, a w ich szeregach wspólnie z nami Włosi, Finowie, Węgrzy, Rumuni, Słowacy, Chorwaci natomiast przygotowują się do walki, Hiszpanie wyruszają obecnie na front bojowy, Belgowie, Holendrzy, Duńczycy, Norwegowie a nawet Francuzi chwycili za broń, aby walczyć na tym olbrzymim froncie, względnie uczynią to w najbliższym czasie.

Uzasadnione milczenie

„Do akcji ruszyły trzy niemieckie grupy operacyjne. Zadaniem pierwszej było przełamanie centrum frontu. Jedną z flank otrzymała rozkaz uderzenia na Leningrad, natomiast druga zajęcia Ukrainy.

„W podstawowych zarysach pierwsze te zadania zostały wykonane. W tym okresie najpotężniejszych i niezwykłych w dziejach świata walk wrogowie często powiadają: „Dlaczego nic się nie dzieje?” Otóż teraz ustawicznie coś się dzieje! Ponieważ tak wydarzeń płynął, ponieważ coś się działo, nie wolno nam było tracić czasu na puste frazesy!

„Gdyby mnie dzisiaj zmuszono do objęcia zadania premiera angielskiego, to być może, mówiłbym bez koń-

ca, a to z tego powodu, że właśnie tam nie się nie dzieje. Na tym polega cała różnica! Nam mówić nie wolno z prostej przyczyny. Nie dlatego bynajmniej, że niedostatecznie oceniamy nieustanne i olbrzymie sukcesy naszych żołnierzy. Ale właśnie dlatego nie wolno nam udzielać nieprzyjacielowi informacji sytuacyjnych, które zresztą docierają do niego za kilka dni, a niejednokrotnie za kilka tygodni, wobec jego nędznej organizacji służby wywiadowczej.

Kto kogo pokonał

„Faktem niezbitym jest, co zresztą ostatnio poleciłem opublikować również w komunikacie naczelnego do-

Anglo-sowieckie „zwycięstwa”

„Nie inaczej przedstawia się obecnie sprawa na wschodzie. Według wersji angielskiej, od trzech miesięcy ponosimy tam klęskę po klęsce. Mimo to jednak znajdujemy się o tysiąc kilometrów od naszych wschodnich granic. Stoimy na wschód od Smoleńska, pod Leningradem. Właśnie my stoimy u bram Krymu a nie bolszewicy nad brzegiem Renu.

„Skoro zatem bolszewicy odnosili stale zwycięstwa, to w żadnym wypadku nie wykorzystali swoich sukcesów, bowiem po każdym takim zwycięstwie musieli się cofnąć wstecz o sto lub dwieście kilometrów prawdopodobnie w tym celu, by nas wciągnąć w głąb kraju.

„O gigantycznych rozmiarach walki niechaj przemówią cyfry. Wśród nas jest wielu takich, którzy brali udział w wojnie światowej i którzy orientują się jak wygląda branie jeńców do niewoli, którzy wiedzą, co znaczy posuwać się naprzód, zdobyć obszar 100-kilometrowy. Liczba jeńców ostatnio podniosła się do 2,500.000 żołnierzy sowieckich, ilość zdobytych lub zniszczonych, a więc znajdujących się w naszych rękach dział wynosi około 22,000 ilość zdemolowanych względnie zdobytych, a więc będących w naszym posiadaniu czołgów sowieckich doszła obecnie do 18.000.

„Liczba zdemolowanych, rozbitych i zestrzelonych samolotów, przekroczyła 14.500. Kolumny wojska zastawiały za sobą polać ziemi dwukrotnie większą niż Rzesza niemiecka w roku 1933, kiedy powierzono mi kierownictwo narodu, innymi słowy teren zdobyty jest czterokrotnie większy aniżeli obszar Anglii. Droga jaką żołnierze niemieccy przebyli, wynosi w linii powietrznej 800 do 1000 kilometrów, w marszu wynosi to półtora lub dwa razy tyle i to na linii frontu o olbrzymiej rozciągłości, oraz w boju z wrogiem, który — to muszę nareszcie otwarcie wyznać — jest skupiskiem nie ludzi, ale zwierząt i bestyji formalnie.

„Dopiero teraz mieliśmy możliwość przekonać się, do jakiego stopnia bolszewizm potrafił zmienić ludzi. Nie mieliśmy odwagi publicznie pokazać zdeponowanych zdjęć fotograficznych, jest to bowiem coś potworczego, wstrząsającego, czego myślenie nie potrafi sobie wyobrazić, gdy ma do czynienia z wrogiem walczącym z bydlęcą żądzą krwi, a jednocześnie pedzonym strachem i obawą przed komisarzem.

„Tak oto wygląda kraj, z którym po blisko 25 lat trwających rządach bolszewickich obecnie zapoznają się nasi żołnierze. Jedno jest pewne, że kto tam był i w najskrytszym zakątku serca tał sympatię dla komunizmu (choćby w najszlachetniejszym tego słowa znaczeniu), ten powraca zupełnie wyleczony z choroby tego fatalnego światopoglądu. O tym możecie

być przekonani. Zawsze w ciemnych barwach charakteryzowałem ten raj chłopów i robotników. Po skończeniu tej kampanii, pięć lub sześć milionów żołnierzy z zupełną szczerością potwierdzi moje zdanie i to, że mówiłem prawdę. Będą oni świadkami, na których będę się mógł powołać. Kroczyli po drogach tego raj. W nędznych lepiankach nie mogli oni znaleźć kwatery, ponieważ brzydzyli się przestąpić ich próg, chyba zmuszeni nieodzowną koniecznością. Przyglądali się oni wszelkiego rodzaju urządzeniom tego kraju. Okazuje się, że nie jest on niczym innym tylko wielką fabryką broni kosztem stopy życiowej mieszkańców, olbrzymią fabryką broni przeciwko Europie!

„I w walce z tak okrutnym bestialskim i zewierzęcym wrogiem, z wrogiem i jego potężnym uzbrojeniem nasi żołnierze wywalczyli imponujące zwycięstwa. Brak mi słów na właściwą ocenę bohaterstwa czynów, czynów zakrojonych na olbrzymią

wództwa sił zbrojnych, że komunikaty naczelnego komendy niemieckich sił zbrojnych są co do treści oparte na bezwzględnej prawdzie.

„Treść każdego komunikatu komendy naczelnego niemieckich sił zbrojnych w całej rozciągłości polega na prawdzie. Nie ulega przecież najmniejszej wątpliwości, że w walkach na terenie Polski myśmy byli zwycięscami, a nie Polacy, chociaż brytyjska prasa usiłowała twierdzić coś wręcz przeciwnego. Nie mniej nie istnieje żadna wątpliwość co do tego, że my siedzimy w Norwegii a nie Anglicy, nie istnieje również wątpliwość co do tego, że w Belgii i Holandii myśmy zwyciężali, a nie Anglicy. Niewątpliwym również faktem jest, że Niemcy pokonały Francję, a nie odwrotnie. W końcu nie ulega najmniejszej wątpliwości, że my siedzimy w Grecji, a nie znowu Anglicy lub Nowozelandczycy, na Krete zaś także nie siedzą oni, ale właśnie my! Komunikat naczelnego komendy niemieckiej mówi zatem zawsze prawdę, a nie... (koniec zdania ginie wśród burzy oklasków tysięcznej rzeszy słuchaczy).

dy nie oddać żołnierzowi niemieckiemu cześć, na jaką w pełni zasługuje. Dokonał on istotnie czynów nie mających sobie równych.

„Za frontem dokonano rzeczy równie gigantycznych, jak wyczyny bojowe na froncie. Ponad 25.000 rosyjskich linii kolejowych uległo uruchomieniu, przeszło 15.000 km bieżących torów sowieckich przerobiono i dostosowano do szerokości torów niemieckich.“

Skolei Kanclerz złożył krajowi słowa podziękowania frontu bojowego, podziękowanie żołnierzom za broń stworzoną w ojczyźnie. „Jesteśmy do tego stopnia zaopatrzeni — mówił Kanclerz — że jeszcze obecnie w toku tej gigantycznej walki materiałowej będę mógł sobie pozwolić na wstrzymanie dalszej produkcji i to w szerokiej rozmiarach, gdyż wiem, że nie istnieje już taki nieprzyjaciel, którego nie można by pokonać przy pomocy posiadanych zasobów amunicji.

„Poza frontem ofiarności, szaleńczej odwagi i ryzyka życia ludzkiego stoi zwarcie front wewnętrzny, front kraju.

„Analizując to, narzuca mi się z całą mocą taka oto synteza: Poznaliśmy teraz dwa krańcowe przeciwieństwa: po jednej stronie znajdują się państwa kapitalistyczne, które metodą kłamstw i oszustw odmawiają swym narodom najnaturalniejszych praw życiowych, i które dbają o swe własne interesy kapitalistyczne, gotowe równocześnie poświęcić w ich imię miliony egzystencji ludzkich; z drugiej strony widzimy krańcowość komunistyczne: mianowicie państwo, które miliony ludzi skazało na straszną nędzę, które dla swej doktryny poświęca szczęście ogółu.

„Z jednego musimy sobie zdać sprawę, kiedy wojna zostanie ostatecznie zakończona, to zasługę jej wygrania będzie miał żołnierz niemiecki i ojczyzna niemiecka.

„W państwie rządzi nie element rzekomej równości, jak w Rosji Sowieckiej, lecz element sprawiedliwości.

„Z tego też względu możemy mieć nadzieję i z ufnością oczekiwać chwili, w której Opatrzność i w przyszłości przyjdzie nam z pomocą!”

Zdobycie Petrozawodska paraliżuje możliwość dostaw dla Sowietów z północy

Po raz pierwszy w historii toczą się walki nad brzegami jeziora Onega. W tej północno-wschodniej części Europy nie rozlega się nigdy szereg oręża. Od czasów, kiedy Wielkie Księstwo Moskiewskie, a potem carowie rosyjscy rozszerzyli swą władzę aż po Morze Białe i Ocean Lodowaty, nikt nie ośmielił się jeszcze wtargnąć aż po brzegi drugiego co do wielkości jeziora Europy.

Wojska fińskie, które zajęły

Petrozawodsk

(Petrozawodsk) nad Onegą, przebyły przestrzeń 200 kilometrów od granicy swego kraju. Petrozawodsk położony jest Kanalem Stalina i Nową z Leningradem a nadto posiada bezpośrednie połączenia kolejowe z sowieckimi portami nad Oceanem Lodowatym Murmańskiem i Archangielskiem. Dzięki korzystnemu pod względem komunikacyjnym położeniu tego miasta, Petrozawodsk już wkrótce po swym założeniu przez cara Piotra Wielkiego nabrał wybitnego znaczenia. Już ten car wybudował nad brzegiem Onegi fabrykę wyrobów żelaznych i broni oraz wystawił tam zamek warowny.

W Petrozawodsku przeważał zawsze element fiński, dopiero rządy bolszewickie przeprowadziły nie tylko sowietyzację, ale także rusyfikację tego miasta. Liczba mieszkańców wzrosła za rządów bolszewickich z 20.000 w czasie wojny światowej i 27.000 w r. 1927 do około 80.000. W r. 1939 bolszewicy wybudowali w Petrozawodsku linię kolejową w kierunku zachodnim. Dzięki niej oraz dzięki swym licznym fabrykom broni Petrozawodsk w czasie

wojny sowiecko-fińskiej w r. 1939/40 stanowił ważny

punkt wypadowy

wojsk bolszewickich przeciwko Finlandii. Również w obecnej wojnie miasto to odgrywało poważną rolę strategiczną dla wojsk sowieckich. Petrozawodsk jest przytem jedną z trzech, najważniejszych stacji węzłową kolei murmańskiej. Zdobycie tego punktu oznacza storpowanie możliwości dostaw anglo-amerykańskich dokoła Przylądka Północnego do portu w Murmaniu. Drugi wielki port sowiecki na północy, a mianowicie Archangielsk, leży nad Morzem Białym, które zamarza na okres paru miesięcy, a więc w niedalekiej przyszłości kry lodowe zamknięcie i ten dostatek statkom handlowym.

Kolej Murmańska nie dotyka nigdzie trasy Archangielsk-Wołogda-Moskwa, a głównie jej rozgałęzienie w kierunku odwrotnym, zachodnim, biegnie spod Petrozawodsk w stronę granicy fińskiej.

Jezioro Onega, nad którym leży Petrozawodsk, posiada niemal 10 tysięcy kilometrów obszaru. Jego długość wynosi 236 km., szerokość 81 kilometrów. Poziom wody w tym jeziorze położony jest o 36 metrów powyżej powierzchni Bałtyku, niezbyt skomplikowany system zapór wodnych pozwolił zatem bolszewikom na wybudowanie Kanalu Stalina łączącego Onegę z oddalonym o 150 kilometrów Morzem Białym, oraz pobliskim jeziorem Ładoga. Do Onegi wpada mnóstwo pomniejszych rzeczek a posiada ono tylko jeden jedyny odpływ, rzekę Swir oddającą nadmiar

wód tego basenu do jeziora Ładoga. Inny kanał, pokonujący już znacznie większe wzniesienia, łączy Onegę z jeziorem Biele, należącym do dorzecza Wołgi.

Przez 150 dni w roku powierzchnia Onegi jest

pokryta lodem

od listopada do końca marca panuje temperatura poniżej zera. W dalszym przebiegu obecnej kampanii obie walczące strony będą musiały bronić się także przeciw bardzo ważnemu przeciwnikowi, któremu na imię mróz. Okazało się jednak już przed dwoma laty, że nawet podczas niezwykle srogiej zimy zahartowane wojska fińskie umiały się bić i przy dwudziestu stopniach poniżej zera. W każdym razie zajęcia wschodniej Karelii i przecięcie kolei Murmańskiej rozstrzygnęło walkę na niekorzyść bolszewików w głównej części północnego frontu.

W zatoce Kronsztadzkiej walka trwała wokół Leningradu z niesłabnącą zaciętością. Główną bazę wojenną na wyspie Kotlin łączy tzw. Kanał Morski z Leningradem, gdyż zatoka jest bardzo płytka i większe jednostki mogłyby ugrzęznąć na mieliśnach. Istnieją tam poza tym na południowym brzegu zatoki dwa inne porty, a mianowicie Peterhof oddalony o 20 kilometrów i Oranienbaum położony o 25 km. od Leningradu. Wszystkie te miejscowości łączy ze sobą kolej żelazna, znajdująca się w rejonie broniowym przez bolszewików. Zwłaszcza Oranienbaum, położony zaledwie o 7 km naprzeciw Kronsztadu, posiada doniosłe znaczenie dla eskadr Czerwonej Floty.

„Anglia nie pomogła jeszcze nikomu” Finlandia ma większe zaufanie do swego oręza niż do obietnic brytyjskich

HELSINKI, 4. 10. — Na groźby, wypowiedziane przez angielskiego ministra spraw zagranicznych w Izbie Gmin wobec Finlandii, iż Anglia będzie ją traktowała jako otwartego nieprzyjaciela w razie kontynuowania działań wojennych, dzienniki fińskie udzieliły wyraźnej odpowiedzi. Dziennik „Ajan Suunta” pisze, że pomoc środkami dyplomatycznymi przychodzi Anglii łatwiej, niż pomoc materialna. „Nie zapomnieliśmy bombardowania Petsamo — pisze dziennik — a nasza odpowiedź na działania zaczepne pozostanie zawsze ta sama. Kontynuując naszą wojnę narodową, lepiej zabezpieczamy naszą przyszłość, niż gdybyśmy uwierzyli przyrzeczeniom brytyjskim. Jak dotąd żaden kraj nie uzyskał jakiegokolwiek korzyści ze strony Anglii”.

Dziennik „Svensk Botten” oświadcza, że celem całego narodu fińskiego jest ostateczne stworzenie zabezpieczenia przeciwko niebezpieczeństwu ze wschodu. Nikt nie powstrzyma Finlandii od tego celu, a już najmniej protektorzy bolszewizmu.

Entuzjazm w Helsinkach

HELSINKI, 4. 10. — Urzędowy komunikat, donoszący o zajęciu Petroskoi przez wojska fińskie, wzbudził wielki entuzjazm w stolicy Finlandii. Na gmachach wywieszono flagi o barwach narodowych. Prezydent państwa i premier przesłali marsz. Mannerheimowi depesze gratulacyjne. Do Karelii powracają, w miarę

Statki sowieckie w portach tureckich

ANKARA, 4. 10. — Dotychczas sześć sowieckich statków handlowych, znajdujących się na Morzu Czarnym, zmuszonych było szukać schronienia na wodach tureckich. Kilka z nich otrzymało jako miejsce postoju zatokę Lamit.

Parkan sprzed pałacu na szmelt

NOWY JORK, 4. 10. — „Associated Press” dowiaduje się z Londynu o zdjęciu kutech w żelazie sztachet i bram wokół pałacu buckinghamskiego. Uzyskany stąd materiał został skierowany do zakładów przemysłu zbrojeniowego.

Konwój zmienił kurs

RZYM, 4. 10. — W ubiegłą środę o godzinie 13-ej opuściło port w Gibraltarze kilka statków transportowych, oraz jeden tankowiec, które pod osłoną kontrtorpedowców i krążowników pomocniczych wypłynęły na Atlantyk. Jak wynika z depesz, pochodzących z włoskich źródeł w Tangerze, były to jednostki floty, mające pierwotnie przepłynąć morze Śródziemne; gdy jednak zamiar przebiecia się przez wody śródziemnomorskie spalił na panewce, w Gibraltarze postanowiono zmienić kurs. Wobec tego konwój ten udał się w drogę okrężną na Przylądek Dobrej Nadziei.

Katastrofa na wodach Japonii

TOKIO, 4. 10. — Według informacji ministerstwa marynarki japońskiej, w czasie nocnych manewrów, na północno-zachód od Kiu-Szu zderzyła się łódź podwodna Jo 61 z pewnym okrętem wojennym. Łódź podwodna zatonała. Część załogi zdołała się uratować.

Wysiedlenie żydów z Bratysławy Chedery zanieczyszczają powietrze

BRATYSŁAWA, 4. 10. — W dzienniku urzędowym ukazało się zarządzenie w sprawie natychmiastowego wysiedlenia żydów zamieszkałych w stolicy Słowacji. Po opuszczeniu Bratysławy, będą oni mogli osiedlić się w gminach, wskazanych im przez czynniki urzędowe. Akcja wysiedleńcza musi być ukończona z końcem bieżącego roku.

oswabdzania jej od okupantów, uchochdzy. Dotąd powróciło około 50.000 osób.

NOWY JORK, 4. 10. — Groźba Edena, jakoby Finlandia nie mogła spodziewać się w toku przyszłej konferencji pokojowej ochrony swych granic, w wypadku przekroczenia przez nią dawnych granic sowiecko-fińskich, wywołała nawet w Sta-

nach Zjednoczonych poważne zdziwienie. „Chicago Tribune” zwraca uwagę na deklarację atlantycką Churchilla i Roosevelta, według której zarówno zwycięzcy jak pokonani mają korzystać z jednakowych uprawnień na konferencji pokojowej. Dziennik zadaje pytanie, czy ten punkt został obecnie wykreślony z programu?

Przed rozbiorem Iranu

Bolszewicy chcą oderwać północno-zachodnią część Persji

ANKARA, 4. 10. — W kołach politycznych Teheranu panuje silne zaniepokojenie z powodu planów bolszewików, zmierzających do wcielenia części północno-zachodniego Iranu wraz z Tebris do armeńskiej republiki sowieckiej. Oświadczają tutaj, że gen. Wavell, który obecnie przebywa w Teheranie celem przeprowadzenia szeregu rozmów z bolszewikami, miał wyrazić już swą zgodę w imieniu imperium brytyjskiego.

TOKIO, 4. 10. — Rząd japoński wniósł w Teheranie ostry protest przeciw zniesieniu przywilejów dyplomatycznych państwa japońskiego w Teheranie, aż do nietykalności poczty i bagażu dyplomatycznego włącznie. W związku z tym, agencja Domei stwierdza, że koła dobrze poinformowane są zdania, że rząd irański działa pod naciskiem angielskim. Przypuszczają, że Anglia zamierza przeprowadzić podobne zarządzenia również w innych krajach, podległych jej wpływowi.

Newcastle znowu pod gradem bomb

Na wschodzie operacje rozwijały się zgodnie z planem

Z KWATERY GŁÓWNEJ NACZELNEGO WODZA, 4. 10. — Naczelną Komendę Niemieckich Sił Zbrojnych komunikuje w dniu 3 października:

Na wschodzie przebieg operacji pomyślny.

Samoloty bojowe bombardowały w nocy na 3 października z widocznym skutkiem obiekty wojskowe na terenie Moskwy, jak również pewien zakład przemysłu wojennego o dużym znaczeniu, położony na południowy wschód od Charkowa.

Silny zespół samolotów bojowych zaatakował w ciągu ostatniej nocy na nowo z dobrym skutkiem ośrodek doków i stoczni w Newcastle.

Dalsze ataki lotnicze skierowane były na ważne obiekty wojenne w wschodnich i południowo-wschodnich wybrzeży Anglii, jak również na szereg lotnisk.

Nad kanałem La Manche zestrzelili wczoraj samoloty myśliwskie 9, a jednostki floty wojennej 3 samoloty brytyjskie.

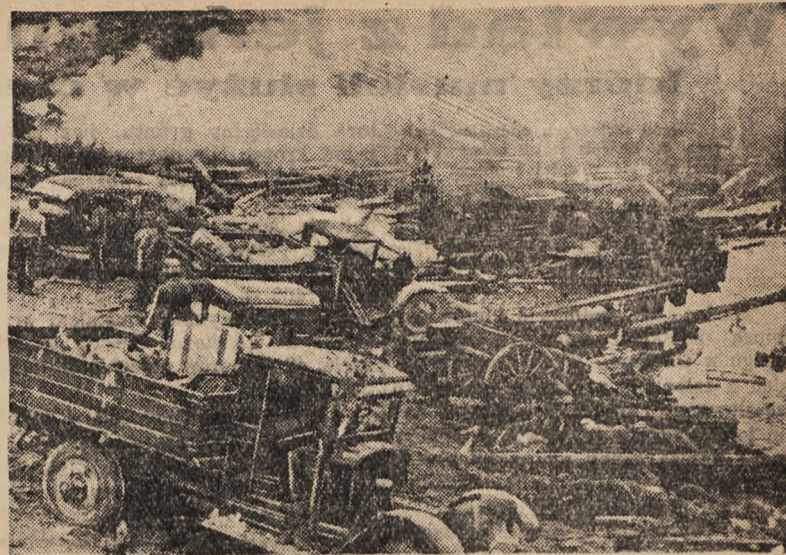
W Afryce północnej bombardowały 1 października nurkowce niemieckie urządzenia portowe w Marsa Matruk i Tobruk. Jednostki niemieckiej marynarki wojennej zestrzeliły w wybrzeża libijskiego trzy samoloty brytyjskie.

Nieprzyjacieli nie przeprowadził nalotów na teren Rzeszy ani w ciągu dnia ani w nocy.

Węgry odparli kontratak

BUDAPESZT, 4. 10. — Wojska bolszewickie usiłowały po poprzednim silnym przygotowaniu artyleryjskim przeprowadzić przez Dniepr na odcinku, obsadzonym przez wojska węgierskie. Kilkakrotnie powtarzane próby bolszewickie przedostania się przez rzekę udaremniły wojska węgierskie, zadając nacierającym poważne straty.

BUDAPESZT, 4. 10. — Z Satoralauyhely, w północno-wschodnich Węgrzech wpływały ostatnio coraz częstsze skargi do władz, że z żydowskich szkółek talmudycznych i synagog rozchodzi się fetor, który całą okolicę zapowietrza. Władze sanitarne, po sprawdzeniu stanu rzeczy na miejscu zamknęły chedery.

W panicznym strachu przed niemieckimi bombowcami, uciekają żołnierze sowieccy, pozostawiając części uzbrojenia, rozbite samochody, przyczepki i ścierwa końskie.

Sowieci otrzymają „prawie wszystko” Zakończenie konferencji moskiewskiej

SZTOKHOLM, 4. 10. — Konferencja moskiewska z udziałem Beaverbroocka i Harrimana, na której rozpatrywano kwestię udzielenia pomocy Rosji Sowieckiej, została zakończona. Jako wynik rokowań poda-

je Reuter, iż utworzono 6 podkomisji. Odnosnie zaś pomocy, to bolszewicy mają otrzymać „prawie” wszystko, czego żądali.

W związku z tą konferencją dzienniki angielskie wysuwają różne możliwości i kombinacje jakby pomoc dla Unii Sowieckiej zrealizować. Sprawozdawca marynarki „Timesa” pisze, że mówiono wiele o tym, że transporty z materiałem angielskim lub amerykańskim mogłyby się odbywać przez Archangielsk w wypadku, gdyby kolej transirańska, długa na 1400 kilometrów, nie sprostowała tak znacznemu obciążeniu. Korespondent „Timesa” oświadcza, że istnieje wprawdzie jeszcze „arktyczne połączenie kolejowe” pomiędzy Archangielskiem a Moskwą oraz iż bolszewicy w ostatnim czasie uczynili znaczne wysiłki, by tę drogę ulepszyć i rozbudować. Niedogodne jest jedynie to, że droga ta z końcem września ze względu na mrozy, staje się niezdatną do użytku, a tym samym port w Archangielsku, w czasie następnych 8 miesięcy, będzie zamrożony, nawet gdyby od czasu do czasu drogę torowały łamacze lodów.

Ile kosztuje Anglię wojna?

SZTOKHOLM, 4. 10. — Jak donosi agencja Reutersa, kanclerz skarbu Sir Kingsley Wood oświadczył w Izbie Gmin, iż dzienne wydatki Wielkiej Brytanii wynoszą obecnie 13.000.000 £; zaś w czasie wojny światowej lat 1914—1918, wydatek dzienny wynosił 8.000.000 £.

Marsz. v. Brauchitsch kończy dziś 60 lat

BERLIN, 4. 10. — W dniu dzisiejszym głównodowodzący niemieckiej armii lądowej marsz. Walter von Brauchitsch obchodzi 60-lecie urodzin. Od chwili wybuchu wojny kieruje on, w myśl wskazówek Kanclerza Hitlera, największą częścią sił zbrojnych — wojskiem lądowym.

Votum nieufności dla rządu Australii

SZTOKHOLM, 4. 10. — Według informacji Reutersa, w czasie głosowania nad wnioskiem w sprawie akcji rządu, australijska izba reprezentantów zgłosiła 36 głosami votum nieufności dla rządu. W głosowaniu brało udział 71 posłów.

Eksplzje w U. S. A. i północnej Anglii

NOWY JORK, 4. 10. — Wskutek niezwykle silnego wybuchu w Cumberland (stan Maryland) 3 gmachy uległy ruinie. Pod gruzami budynków znalazło śmieć kilkadziesiąt osób. Do chwili obecnej zdołano uratować 23 osoby, które odniosły obrażenia. Przyczyna eksplozji nie jest znana.

GENEWA, 4. 10. — Jak donosi „Daily Mail” w dniu 30 września wybuchł w jednym z zakładów dokowych północnej Anglii eksplozja na okręcie, przy czym sześć osób zostało zabitych. Szereg dalszych ofiar poważnie poparzonych odstawiono do szpitala.

Śmierć wybitnych lotników angielskich

GENEWA, 4. 10. — Wychodzący w Londynie „Daily Express” omawia na swych łamach sytuację lotnictwa angielskiego, stwierdzając przy tej okazji, że najwięksi angielscy bohaterowie przestworzy, Bader, Loc, Mungo Park i Gillan, ponieśli śmierć. Ostatnia lista strat wymienia m. in. jedyne komandora Krzyża Victorii, nowozelandczyka Ward, oraz komendanta eskadry Buddema.

„Manchester” także „ranny”

NOWY JORK, 4. 10. — Komendant odesłanego do stoczni filadelfijskiej krążownika angielskiego „Manchester” (9400 t.) Harald Drew, oświadczył, że jego okręt uszkodzony został w walce morskiej na Atlantyku, trwającej dwa dni i dwie noce. Wspomniał on, że również inne angielskie krążowniki zostały uszkodzone.

„Rewolucja Październikowa” pod ostrzałem artylerii niemieckiej

BERLIN, 4. 10. — Niemieckie samoloty bojowe skutecznie zaatakowały stolicę sowiecką Moskwę oraz Leningrad. Wśród obiektów ważnych dla gospodarki wojennej a położonych w śródmieściu Moskwy zaobserwowano kilka pożarów. Również w Leningradzie celnymi bombami trafiono obiekty wojskowe oraz spowodowano szereg pożarów w śródmieściu oraz południowej części miasta.

Według doniesień nadeszłych do Szwecji, ciężka artyleria niemiecka ostrzeliwała ponownie bardzo skutecznie ważne zakłady przemysłowe w Leningradzie. Zwłaszcza zakłady Kirowa, gazownia i zakłady elektryczne zostały wzięte pod skuteczną ogień. O skuteczności akcji świadczyły wielkie pożary i słupy dymu.

Ciężka artyleria niemiecka rozszerzyła swój niszczycielski ogień w rejonie Leningradu, ostrzeliwując także sowieckie porty wojenne Kronsztautu i Oranienbaum. W porcie Kronsztautu pod ostrzałem znajdował się sowiecki okręt liniowy „Rewolucja Październikowa”. Wielki statek handlowy, stojący na kotwicy w Oranienbaum, stanął w płomieniach.

W tymże rejonie, koło Leningradu bolszewicy atakowali wielokrotnie pozycje niemieckie przy pomocy po-

końcu jeden ze szpitali na wyspie Rodos.

Kara chłosty w Bagdadzie

ANKARA, 4. 10. — Sąd wojenny w Bagdadzie zasądził niedawno 12 studentów uniwersytetu za sprzyjanie bytemu szachowi, Raszyd Ali Kailani. Wyroki opiewają na kary od miesiąca do 3 lat. Czterech oskarżonych skazanych zostało na 10 batów! Ekzekucja ta odbyła się publicznie.

Kredyty amerykańskie dla Brazylii

WASZYNGTON, 4. 10. — Departament stanu podał do wiadomości fakt podpisania ustawy dzierżawno-pożyczkowej z Brazylią, na podstawie której Brazylija otrzyma podobną pomoc jak Anglia w myśl angielskiej ustawy lombardowej. Pożyczka, o którą tu chodzi, obraca się — jak podaje „Associated Press” — w granicach pomiędzy 90 i 110 milionami dolarów.

Wywiad z jeńcami polskimi 512 miliardów wynosi zadłużenie U. S. A. Niepochlebna opinia generała o armii

Wśród niektórych oddziałów wziętych do niewoli wojsk bolszewickich znajdują się również żołnierze narodowości polskiej. Z grona takich właśnie jeńców przeprowadził rozmowę wysłannik „Nowego Głosu Lubelskiego”.

Siedzę w gabinecie kierownika biura Polskiego Komitetu Opiekunczego w Chełmie. Wtem wchodzi jeden z członków personelu biurowego ze słowami: Panie kierowniku — nasi jeńcy jedzą w tej chwili śniadanie, no i proszą czyby nie mogli dostać na niedzielę przepustki do kościoła? Nie byli przez 6 lat w kościele.

— Czy można by z nimi porozmawiać? — rzucam pytanie. Jestem szalenie ciekawy, jak się przedstawiają ci Polacy z Winnicy (uprzednio już dowiedziałem się o ich pochodzeniu).

— Ależ owszem, proszę bardzo. Zatem idziemy do schroniska na pierwsze piętro. Wchodzimy do niewielkiego pokoju. Zerwali się wszyscy, stanęli na baczność. Na wstępie wyjaśniam, że jestem z redakcji polskiego pisma i chciałbym z nimi swobodnie porozmawiać. Czterech ich tu jest. Wszyscy z Winnicy i okolicy, a więc z za starego kordonu granicznego, wszyscy w starszym wieku, mniej więcej około 50-ki. Świeżo wygoleni, wymyjni, w białych, czystych koszulach, chociaż okryci jeszcze wyniszczonymi, starymi łachmanami, robią miłe wrażenie. Są jak gdyby oszłamieni. Z ich twarzy, inteligentnych, bije zadowolenie, jakby ich jakiegoś wielkiego szczęścia spotkało. Znaleźli się wśród rodaków w biegunowo odmiennych warunkach.

Najpierw pytam o okoliczności w jakich dostali się do niewoli. Odpowiadają jeden przez drugiego. Zaskoczony jestem czystością języka polskiego, jakim mówią. Tyle lat w obcym środowisku i nie zapomnieli mowy ojczystej.

— Do 26-go roku wolno było mówić po polsku, były u nas nawet szkoły polskie, gdzieś tam utrzymali się nawet kościoły, chociaż władze nakładały na kościoły olbrzymie podatki. Później szkoły pozamykali, pisma też, Polaków zaczęli wywozić na Sybir, a kto mówił po polsku, to był na każdym kroku szykanowany i mógł być pewny, że zostanie wywieziony.

Pytam o ich zajęcia zawodowe, gdzie pracowali?

— Ja w kolchozie — odpowiada najstarszy wiekiem. — Miałem półtora dziesięciny gruntu, dwa konie, jedną krowę. Nie najgorzej mi było. Aż zaczęli kolchozy tworzyć około 30-go roku. Myślałem, że jako biedak się uchowam, że mnie nie zmuszą do przystąpienia do kolchozu. Ale jak zaczęli nakładać podatki najpierw 400 rb., potem 1.000 rb., to nie mogłem wytrzymać, musiałem przystąpić do kolchozu. Ciężkie to było życie, 48 numerów należało do naszego kolchozu.

— A jeść mieliście co? — pytam. — Jak kiedy. Najgorzej był głód w roku 1933-cim. Ludzie zjadali wówczas nie tylko psy i koty, ale były wypadki, że zjadali ludzi.

— Czyście to widzieli na własne oczy? — A jakże! To były straszne czasy. Brakło też żywności w 39 roku, jak bolszewicy wkroczyli do Polski.

Drugi z nich pracował, jako ślusarz w cukrowni w Winnicy.

— Zarabiałem — mówi — nawet nieźle, bo najpierw 600, później 800 rubli miesięcznie, gdy przeciętnie robotnik zarabiał u nas zaledwie 300 rubli miesięcznie. Cóż, kiedy utrzyma-

nie kosztowało mnie samego 600 rubli, tak, że tylko 200 rubli mogłem dać na utrzymanie rodziny. W tych warunkach nie można było oczywiście lekko żyć. Wprawdzie za kilo chleba płaciło się tylko 90 kopiejek, ale za to za kilo słoniny trzeba było zapłacić żydom 50 rubli. Żydzi, proszę pana, wszystkim trzęśli. Tylko u nich można było coś kupić, oni też mieli władzę. Komisarze i „politrucci”, N. K. W. D., wszystko to było poobszadane przezwane przez żydów. Na cerkwie i kościoły nakładano wielkie podatki, a kiedy już nie można było płacić tych ogromnych kontrybucji, zabrane zostały na magazyny zboża, kluby, kina, tak że w całej okolicy nie było żadnego kościoła, ni cerkwi, gdzieby odprawiano się nabożeństwo.

Najstraszniejsze jednak było NKWD. Trzeba było uważać na każdym kroku, czy ktoś nie podsłuchuje, gdyż najdroższe doniesienie powodowało wysyłkę na Sybir, a NKWD miało wszędzie swoich szpiegi. I opowiadali bez końca o „stodkim” życiu w „raju bolszewickim” gdybym nie musiał pożegnać mych rozmówców.

to wynoszą one zaledwie 1/30 część zapodanej przez Moskwę ilości, bo tylko 5 samolotów.

Przy kiosku z gazetami

Pod tym tytułem drukujemy artykuły czy też wyjątki z artykułów zasługujące naszym zdaniem na uwagę, przyczem poglądy w nich wyrażane nie muszą pokrywać się ze stanowiskiem „G. L.”.

SOWIETY MAJACZA

„VOELK. BEOBACHTER“ demaskuje kłamliwe komunikaty moskiewskie: Od czasu strasznej klęski, poniesionej przez bolszewików na wschód od Kijowa utracili sowieccy dowódcy widocznie wszelką łączność z frontem. Wydawane bowiem przez nich komunikaty nie są oparte na faktach, lecz na fantazji. I tak twierdzi moskiewskie biuro informacyjne w dniu 29 września, że Niemcy w ciągu 27 września utracili 150 maszyn, podczas gdy bolszewickich samolotów zestrzelono tylko 28.

W rzeczywistości sprawa przedstawia się wręcz odmiennie. Dnia 27 września zestrzeliło niemieckie lotnictwo w walkach powietrznych 26 maszyn bolszewickich, artyleria lotnicza strąciła 10, zaś na ziemi zniszczono 92 maszyny, łącznie tedy — 128 sowieckich samolotów czyli akurat o 100 więcej, niż do tego przyznaje się Moskwa. Co zaś dotyczy strat niemieckich

SZLAKI MORSKIE

Zwycięstwo włoskiego lotnictwa torpedowego nad flotą angielską na Morzu Śródziemnym, gdzie torpeda trafiony został okręt bojowy „Nelson” (33.950 ton) daje „DEUTSCHE ALLG. ZTG.” asumpt do następujących wywnurzeń: Odwróciła się w ostatnim czasie Anglikom gwiazda pomyslności od Gibraltar. Po brawurowym wypadzie włoskich łodzi szturmowych w głąb portu i dokonaniu tam wielkich spustoszeń, również niemiecka flota wojenna wykazała się może wielkim sukcesem, osiągnięciem bezpośrednio po wyczynie włoskim. Mianowicie niemieckie łodzie podwodne zatopiły 12 statków o łącznej pojemności 67.000 ton z konwojowanej karawany, zmierzającej z Gibraltaru do Anglii. Obecnie znów włoskie samoloty torpedowe pochwyliły zespół

jednostek, które z Gibraltaru naprawione były w kierunku Morza Śródziemnego.

Torpedy włoskie ugodziły, prócz czterech statków handlowych, również angielskie okręty wojenne. Dwa ciężkie i jeden lżejszy krążownik zatopiony bezpomnie. Jeden okręt i jedna większa jednostka, 6 jednostek o mniejszej wyporności i 1 kontrtorpedowiec trafione zostały torpedami. Według relacji sprawozdawcy wojennego „Corriere della Sera” został przy powrotnym ataku na silną karawanę angielskich statków konwojowanych na Morzu Śródziemnym trafiony także angielski okręt wojenny „Nelson”, który w następstwie celnego postrzału w zwolnionym tempie zawrócił do Gibraltar.

Sukcesy lotników włoskich tak pod względem ilościowym jak i moralnym są nielada wyczynem, świadczą one bowiem o tym, że trasy tak na Morzu Śródziemnym jak i na Atlantyku przestały być dla Anglii bezpiecznymi szlakami.

NOWY JORK, 4. 10. — Jak wynika z publikacji urzędu skarbcza amerykańskiego, wzrost zadłużenia U. S. A. przybrał poważne rozmiary, wynoszące przeciętnie miliard dolarów miesięcznie. W dniu 27 września zadłużenie stanów związkowych wynosiło 51.2 miliardów dolarów.

NOWY JORK, 4. 10. — Na posiedzeniu narodowego związku adwokatów amerykańskich, odbyłym w Indianapolis, minister marynarki Knox wyjaśnił w swojej mowie pojęcie Roosevelta o „wolności mórza” i wypowiedział się za jego imperialistycznymi planami.

W świetle jednak krytyki realizacji tych imperialistycznych planów napotkać może na wielkie trudności.

Jak donoszą z Nowego Jorku kierownik dopiero co ukończonych jeśiennych manewrów armii amerykańskiej, generał M. C. Nair, wytknął oficerom cały szereg błędów. Najgorsze z tych niedociągnięć będą mogły być — jego zdaniem — usunięte, o ile oficerowie nie nadający się wogóle na swe stanowiska, zostaną zwolnieni z armii. Sprawność polowa wojsk, które brały udział w

manewrach, jest zdaniem jego również nad wyraz mierna.

LIZBONA, 4. 10. — Wielką sensacją w Anglii wywołać miała wiadomość o wystąpieniu z szeregu brytyjskiego lotnictwa 6-ciu północno-amerykańskich pilotów - ochotników. Wyzkoleni w Anglii w jednostkach Royal Air Force amerykańscy lotnicy wnieśli zażalenie z powodu niższego wynagrodzenia, niż im przyrzeczono w Stanach Zjednoczonych przy ich angażowaniu.

Poselstwo węgierskie obiektem szykan

BUDAPESZT, 4. 10. — Członkowie węgierskiego poselstwa w Teheranie opuścili Iran. Eskortujący ich do granicy tureckiej żołnierze sowieccy skonfiskowali wszystkie kufry urzędników traktując nawet kobiety i dzieci brutalnie. W Budapeszcie panuje z tego powodu silne oburzenie. Dotychczas brak wszelkich wiadomości o kolonii węgierskiej w Iranie.

Dzień Caudilla

MADRYT, 4. 10. — Przed pięciu laty generalissimus narodowej armii hiszpańskiej, generał Franco, został obwołany szefem państwa. Z okazji rocznicy tego dnia, we wszystkich dziennikach ukazały się portrety gen. Franco i opisy jego kariery wojskowej.

W kościele madryckim Francisco el Grande odśpiewano uroczyste Te Deum. Ulice Madrytu zostały uroczystie udekorowane, a w całej Hiszpanii obchodzono „Dzień Caudilla”.

Wyrok śmierci na prem. Ellasa w Pradze

PRAGA, 4. 10. — Były premier rządu protektoratu Elias został przez pierwszy senat trybunału ludowego w Pradze skazany na śmierć za sprzyjanie nieprzyjacielowi i przygotowania do zdrady stanu.

Defilada czarnych koszul

RZYM, 4. 10. — Mussolini przyjął defiladę 4-ch nowo sformowanych batalionów czarnych koszul, które jako formacje legionowe brały udział w kampaniach w Afryce, Hiszpanii i Grecji. Defilada odbyła się w dzielnicy Trastevere.

Marketplace section with various ads: KUPNO SPRZEDAŻ, KUPIE, SPRZEDAM, SZKŁO, DO, KUPIE, SPRZEDAM, KAMIENICE, POSAD POSZUKUJA, OGRODNIK, MŁODA, DOCHODZĄCA, UKOŃCZONY, MŁODA, PUDELEK, SKRZYPCE, KUPIE, MŁODA.

DZIAŁY

Handel rynkowy uregulowany

(z) Zarządzeniem starosty miejskiego została uregulowana we Lwowie kwestia tygodniowego ruchu targowego w ten sposób, że może się odbywać tylko w 4-ch punktach miasta, t. zn. na pl. Unii Brzeskiej, pl. św. Teodora, pl. św. Zofii i pl. św. Antoniego.

Na targach tych można sprzedawać jedynie produkty ogrodnicze i owoce południowe jak np. cytryny, pomarańcze itp. i to tylko na stoiskach o przepisowych wymiarach (długość 50 cm, szerokość 80 cm, wysokość 1 m).

Koncesje dla przekupniów wystawia Urząd Gospodarczy (Ratusz p. 58, II p.)

Sprzedaż w okresie zimowym t. zn. od 1-go października do 31-go marca może się odbywać w godz. od 7-ej do 14-ej; do godz. 14.30 wszystkie place targowe muszą być opróżnione. Handel ruchomy (obnośny) produktami ogrodniczymi i owocami południowymi jest wzbroniony.

Inwestycje w zakładach kąpielowych

(j) W trosce o należyty stan higieny mieszkańców Zarząd Miejski wyremontował i doprowadził do porządku zaniedbane i częściowo zniszczone przez bolszewików miejskie zakłady kąpielowe.

Dzisiaj jest już uruchomionych 8 zakładów z 97 wannami, urządzeniami natryskowymi itp., co pozwala obsłużyć ok. 4.000 osób dziennie.

W miesiącu wrześniu np. kąpało się przeciętnie 464 osoby dziennie, co w porównaniu z ub. mies. daje wzrost frekwencji o 37 procent.

W związku z mającym nastąpić podziałem miasta na dzielnice mieszkaniowe, należy podkreślić niefortunny rozmięszczenie zakładów kąpielowych, przeważającą bowiem ilość łaźni (bo aż 6) jest skoncentrowana w dzielnicach stanowiących największe skupisko ludności żydowskiej. W śródmieściu Lwowa znajdują się tylko 2 łaźnie, takie zaś dzielnice jak Łyczaków, okolica ul. Stryjskiej i Zofii, Gródecka i in. są zupełnie ich pozbawione.

Sprawa ta jednak zostanie wkrótce pomyślnie załatwiona.

„Czym będę?“ -- kursy uświadamiania zawodowego przy Instytucie Badań Psychotechnicznych

(m) W chwili, gdy głównym motorem życia narodów, społeczeństw i jednostek jest praca, gdy w związku z tym całe szkolnictwo naszego kraju nastawione jest pod kątem kształcenia li tylko zawodowego i fachowego — najważniejszym problemem stojącym przed młodzieżą wstępującą w życie jest zagadnienie wyboru zawodu.

Doba obecnego kataklizmu wojennego i związanych z nim ustawicznych zmian ekonomicznych, politycznych i społecznych powoduje, że ludzie w pogoni za chlebem powszednim chwytają się przeróżnych prac i zawodów, przeważnie nie odpowiadających ich wykształceniu i kwalifikacjom, ani ich właściwościom psychicznym. My, mieszkańcy Galicji, wiemy może lepiej, niż ktokolwiek inny, jak wielkie nieszczęście może przynieść jednostce praca w zawodzie jej nie odpowiadającym, jak wiele z tego powodu istnień ludzkich zalażało się i straciło w wiarę w swe siły.

Główną naszą troską winno być zatem

uświadamienie zawodowe

młodzieży, która rozpoczynając samostatną egzystencję musi zacząć pracę w takich zawodach, które pod każdym względem będą odpowiadały jej właściwościom nie tylko fizycznym ale i psychicznym.

Zadania tego, którego istotą jest uświadamienie zawodowe młodzieży podjął się lwowski Instytut Badań Psychotechnicznych (ul. Bourlard 2), który postanowił w tym celu zorganizować specjalne kursy przygotowawcze. Każdy z nich będzie się odbywał pod hasłem

„Czym będę“.

Każdy z nich będzie trwał dwa tygodnie, przy czym pierwszy rozpocznie się już około 15-go bm. Zasadniczo będą one przeznaczone dla młodzieży męskiej w wieku od 18-go do 24-go roku życia posiadającej co najmniej wykształcenie z zakresu szkoły powszechnej.

Każdy kurs, którego celem jest uświadamienie zawodowe młodzieży, obejmie 45 godz. zajęć teoretycznych i praktycznych przy czym 10 godzin przeznaczono na wycieczki, mające na celu praktyczne zaznajomienie uczestników kursu z istotą i warunkami pracy w różnych warsztatach, przemysłowych, rzemieślniczych, handlowych, rolniczych itp.

Cały materiał obserwacyjny zdobyty na tych wycieczkach zostanie następnie przedyskutowany i uzupełniony pogadankami, co zajmie w programie kursu 5 godzin. Taki sam czas poświęci się na omówienie zagadnień związanych z psychotechniką, t. zn. w tym wypadku z praktycznym zastosowaniem badań psychotechnicznych, fizjotechnicznych, antropotechnicznych (wzgl. ogólnie antropologicznych), dalej na tematy „Jak zostać wynalazcą i racjonalizatorem przedsiębiorstwa“, a w pierwszym rzędzie „Jak zdobyć kwalifikacje?“ 10 godzin zajmie ogólne uświadamienie w kierunku odpowiedniego i planowego samokształcenia.

Bogaty ten kurs uzupełnią dokładne badania psychotechniczne uczestników za pomocą testów, obser-

wacji, doświadczeń itp. W wyniku uczestnik będzie dostatecznie zorientowany jaki winien obrać zawód.

Reklama i.. psychologia.

Obok przygotowania młodzieży do życia drogą popularnych kursów, opartych na najświeższych zdobyciach współczesnej nauki i wiedzy lekarskiej, lwowski Instytut Badań Psychotechnicznych w drugim swym dziale, który już uruchomiono, pracuje w kierunku praktycznego stosowania psychologii, jako wiedzy, w handlu. Chodzi mianowicie o stosowanie odpowiedniej reklamy, która musi być zarówno w treści jak i ujęciu zewnętrznym celowa. Instytut sprawę tę akcentuje w pracy swej specjalnie z tego względu, że reklama u nas stoi na niskim poziomie i dźwignięcie tej gałęzi życia w zwyż staje się koniecznością.

Kronika wypadków

Pokasany (j) 8-letni Władysław Klus (Ormiańska 31) został pokasany na ul.

Krakowskiej przez psa wskutek czego odniósł rany ud... Chłopiec został skierowany do Stacji Sanitarnej.

Na jezdni. — Przy ul. Gródeckiej wypadła z tramwaju Combrowska Stanisława, lat 34 (Gródecka 133), doznając licznych kontuzji ciała. Przybyły lekarz Pogot-

wia odstawił ofiarę wypadku do Szpitala Powszechnego.

— 58-letni Włodzimierz Krzyszowski (Zyblikiewicza 7) wskutek własnej nieostrożności został w czasie przechodzenia przez jezdnię potrącony przez samocłód wskutek czego odniósł rany nóg. Przybyły lekarz Pogotowia zaopatrzył Krzyszowskiego na miejscu wypadku i odesłał do domu.

Co słycać w kraju

Dziwy na wystawie „Cud życia“ w Krakowie

Wystawa „Cud życia“, otwarta w Krakowie w Sukiennicach, której głównym eksponatem jest „Szklany człowiek“, cieszy się niebywałym powodzeniem.

Jakkolwiek wystawa nie rości sobie pretensji do objęcia wszystkich dziedzin, dotyczących ciała ludzkiego, to jednak już to, z czym się tam spotykamy, daje laikowi przedsmak ogromu tych zagadnień. Np. mało kto zapewne wie, że organizm nasz wytwarza w ciągu roku 5 litrów krwi, że w sześciennym milimetrze krwi znajduje się 5 milionów czerwonych ciałek, a 600 tysięcy białych, że organizm posiada w ogóle około 25 bilionów krwinek itd. Z ciekawych eksponatów dowiadujemy się np. o wiel-

kości embriona, zależnie od miesięcy rozwoju, aż do pełnego wykształcenia. Zastanawiające są również eksponaty uoaczniające nam wygląd mózgu ludzkiego i jego wagę, zależnie od rozwoju umysłowego. Okazuje się z tego, że o ile np. słynny filozof Emanuel Kant posiadał mózg, ważący 1.600 gramów, o tyle mózg człowieka niedorozwiniętego waży zaledwie trzysta kilkadziesiąt gramów. Z niezwykłym zaciekawieniem spoglądają ludzie na rysunki przedstawiające proces wapnienia żył.

Każdy nieomal zmysł posiada na wystawie swój dział, przy czym zmysł powonienia doczekał się urządzenia, które cieszy się, zwłaszcza u młodszych zwiedzających, dużym po-

Lwów à la minute

Braciszek zapłaci...

W pewnej popularnej cukierni, wdziewającej swe duże powodzenie wyśmienitym ciastkom i sympatycznym kelnerkom, „urzęduje“ przy stoliku trzech starszych, elegancko ubranych panów. W pewnej chwili jeden z nich wstaje i kieruje się ku wyjściu. Przed drzwiami jednak przystępuje doń płatniczy, przypominając uprzejmie o zapłaceniu rachunku. Elegant, z lekką speszoną, nie może się zdecydować.

— Wychodzę tylko na chwilę. Zaraz wrócę — mówi do płatniczego, którego jednak mina zdradza wyraźny brak zaufania do zapewnienia gościa.

Wobec tego, niedoszły amator darmowych ciastek wraca do stolika i szepce kilka słów do ucha jednego z sąsiadów. Potem z godnością przechodzi obok wyczekującego płatniczego, rzucając mu przez ramię:

— Brat za mnie zapłaci!

Po jakimś czasie dwaj pozostali panowie regulują rachunek. Płatniczy przypomina jednemu z nich o należności za brata.

Gość oburza się.

— Ależ ja nie mam żadnego brata!

— A ten pan, który mówił coś szanownemu panu na ucho...

— Aha, ten... poprostu pytał mnie o godzinę!

Do Donbasu jako — tako...

Wciąż proszę państwa, najpierw przyszło do nas takich czterech. Każdy był bardzo ważny — i jeden drugiego nazywał naczelnikiem. Pierwszy był w mundurze; drugi tak; trzeci — bez marynarki, ale w czerwonej koszuli, nawet dość czystej; tylko miejscami trochę polatanej; za to czwarty — w autentycznym smokingu... i cyklistówce. Jak Egoa jednego kocham!..

Obejrzeni wszystko dokładnie, a wtedy ten pierwszy wyrzekł — że tak powiem, ondulowanym głosem: — Złe życie, towarzysze. Kultury nijakiej u was, znaczy się, nie ma, więc — znakiem tego — trzeba wam prawdziwe życie rozpoznać i dla Związku Sowieckiego z pożytkiem pracować. Wybór, oczywiście, macie wolny i nieograniczony; każdy może jechać, gdzie dusza zapagnie; albo do Donbasu, albo na Ural.

Po tej treściwej przemowie poznaczali się bardzo uprzejmie; zaś elegant w smokingu podał mi nawet lewą rękę.

Wobec tego wybrałem Donbas, bo to lepiej brzmiało. W biurze werbunkowym obiecali mi złote góry i wypisali paszport na cały rok i miałem nawet prawo mieszkać w jednej z miejscowości. Przed wyjazdem mogłem we Lwowie wejść do każdej kawiarenki bez ogonka, jakbym był w dziejącym miesiącu — i wybrać, co mi

się żywnie podoba: albo dziesięć papierosów machorkowych, albo całą paczkę zapalek. To też ludzie zadrościli mi tak bardzo, że jedna starowinka aż rozplakała się na mój widok; zaś pewien pan ofiarował mi, jako prezent na droge, 15 centymetrów wołowej kielbasy.

Droga była znakomita. Przypomniałem sobie pociąg „Warszawa—dancing—bridge—Zakopane“. Różnice były nieznaczne: brakowało reakcyjnych kaloryferów, staroświeckiej wody i burżuazyjnych W. C. Podobieństwo za to — ogromne; gdyż absolutną większość stanowiła mniejszość — to znaczy nasi postępowi (jak paraliż), nasi płodni (jak bakterie), słowem — nasi kochani krajowi cudzoziemcy.

Oto naprzeciw mnie siedzi właśnie jeden z nich — i kiwa się nad ostatnią księgą Talmudu, pióra rebebo Karola Marksa. A jak mała książeczka do cygańskiego nabożeństwa, sterczy mu z kieszeni „Krótki kurs historii WKP(b)“. Towarzysz ma bokserki nos, aczkolwiek nie uprawia boks. Towarzysz ma odstające uszy, aczkolwiek nie jest osłem. Towarzysz nosi chińskie okulary, a nie co kaprawe jego oczy zachowują rewolucyjną czujność. Lecz, pomimo że jest zawodowym palaczem, w sobotę nie pali papierosów... Podejrzewam, że w zaciszu domowym czytał

„Manifest komunistyczny“ przy świetle szabasowej świeczki.

Gdy przybyliśmy, na spotkanie nasze, wyległa cała ludność miejscowa. Witano nas, jak gdyby nasz pociąg był do ostatniego miejsca wypełniony Mesjaszami. Wówczas byłem mocno zdziwiony. Dziś za to w pełni rozumiem ich radość, wpływającą z widoku nowych wariatów.

Zatem zaprowadzono nas do pełnego łożu. Czego tam nie było!... Nie było wielu rzeczy: masła, wiewiórki, jajek... Była zaś kielbasa cokolwiek końska, w obfitości — solona ryba „wobla“ i papierosy z trzech gatunków machorki. Na przekąskę były mowy, na przyprawę były przemówienia, a na deser — kabanosy.

Patrzcie państwo: naprzeciw mnie — znowu — mój towarzysz z wagonu, ów pobożny chasyd cadyka Stalina. Upojony sowiecką monopolką jak prawowitą szabasówką, zachłystuje się z zachwytem, przemawiając do przyjaciół w rodowitym żargonie, aż wreszcie sabotażyścina „wobla“ staje mu ością w gardle.

Nazajutrz po uczcie udałem się do restauracji, przypominającej dawny kowbojskie w Teksasie, znane z filmów Toma Mixa. Wielka sala, w której odbywała się wczorajsza uroczystość, była nabita czarnymi ludźmi, którzy sprawiali wrażenie statystów filmowych. Zdawało się, że pozują do obiektywu; jedli bowiem z zapalem, choć zawartości talerzy nie dojrzałyby gołym okiem.

Po godzinnym czekaniu, zdobyłem wolne krzesło. Ułatwiła mi to wprawa, nabyta w dalekim dzieciństwie, podczas zabawy „w przesiadankę“. Zająłem więc miejsce; i nawet Romeo nie oczekiwał ukochaną z taką tęsknotą, jak ja — towarzyszy „oficjantki“... Gdy wreszcie przybyła, zamówiłem moją ulubioną jajecznicę. Towarzyszka cofnęła się i zbladła, a jej wyraziste oczy lustrowały mnie jak przybysza z tamtego świata. — Jajecznica? — powtórzyła wolno, przeciągając każdą zgłoskę. — A czy towarzysz posiada receptę lekarską?...

Muszę przyznać, że krótki pobyt w Sowietach stanowczo wpłynął na moje uświadczenie klasowe. Zaczęłam rozumieć słuszność rewolucyjnych żądań robotników. Z całego serca solidaryzowałam się z górnikami, którzy szemrali na niezabezpieczone szyby. I czołgając się na czworakach w „szachcie“, przypominałam sobie czytane dawniej „Czworaki“ Wandy Wasilewskiej... Czemu ta najwybitniejsza pisarka radziecka (według określenia Stalina) nie napisała o takich „czworakach“?..

Gdyby tak było w państwie burżuazyjnym, delegaci partii komunistycznej zagrzewałyby nas do oporu. „Humanite“ lub „Dziennik Popularny“ zamieściłyby sensacyjne reportaże z fotografiami przywódców. TASS informowałaby całą prasę sowiecką o nieludzkich metodach kapitalistów. A tutaj...

Po pracy prowadzono nas na mityngi. I znowu mój towarzysz z wa-

gonu, tym razem łopatą... Byłem pewny, że towarzysz nie nadaje się do fizycznego trudu. A jednak, ładnie łopatą wbił nam do głowy, że mamy się cieszyć, radować, odczuwać szczęście! Więc wychodziliśmy bardzo smutni, a na ulicy porwał nas zimny wiatr i ogarniał mrok. W tym mroku świeciło tylko słońce konstytucji stalinowskiej...

Gdy uciekałem z Donbasu, znowu przypomniła mi się Ameryka minionego stulecia. Ścigano mnie bowiem jak zbiegłego murzyna. W pewnym filmie pokazywano, jak główny bohater stacza się na dno: więc najpierw był w płaszczu i kapeluszu; następnie — w garniturze; potem — bez marynarki; wreszcie — bez spodni... Mniej więcej to samo działo się ze mną w czasie drogi powrotnej.

Gdy przebyłem dawną granicę rosyjską, ludzie na mnie spoglądali jak na gościa z księżycy. Jadalem w czapce jak mniejszość międzynarodowa; zamawiałem po trzy porcje jajecznicy — lojalnie uprzedzając o braku recepty; przy świetle elektrycznym mruczyłem oczy jak kot — i byłem markotny; w ciemności zaś widziałem jak sowa — i byłem osowiały.

A po przybyciu do Lwowa, przyjaciele powitali mnie modną choć niecenzuralną piosenką:

Do Donbasu jako — tako,

A z powrotem — z gołą...

Ale przerwałem im z niecierpliwością. Co? Do Donbasu?! Z powrotem?!... Szkoda kończyć, panowie!

